

KAMU POLİTİKASI DİSİPLİNİNİN KAVRAMSAL GELİŞİMİNİ BİBLİYOMETRİ KULLANARAK ANLAMAK MÜMKÜN MÜ?: 1980-2014 DÖNEMİNİN BİLİMSEL HARİTALAMA ANALİZİ*

IS IT POSSIBLE TO UNDERSTAND THE CONCEPTUAL EVOLUTION OF PUBLIC POLICY DISCIPLINE USING BIBLIOMETRICS?: SCIENCE MAPPING ANALYSIS OF 1980-2014 PERIOD

Doç. Dr. Akif TABAK
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
tabakakif@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Ahmet BARBAK
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
abarbak01@gmail.com

Talih ÖZTÜRK
Yüksek Lisans Öğrencisi
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
talihztrk@gmail.com

Received 17 February 2016 – Accepted 31 May 2016
Gönderim 17 Şubat 2016 – Kabul 31 Mayıs 2016

Öz: Kamu Politikası Disiplini, 1950'lerden itibaren sürekli gelişme göstermiştir. Kamu politikası çalışmaları artarken disiplinin gelişiminin bilimsel yayınlar yoluyla izlenmesi zorlaşmıştır. Web of Science (WoS), bu bakımdan araştırmacılara en kapsayıcı veritabanı olarak hizmet vermektedir. Bibliyografik kaynaklardan elde edilen verilere göre uygulanan Bilimsel Haritalama Analizi, belirli bir bilimsel alanın zaman içerisinde kavramsal yapısındaki değişimini görmeye imkân vermektedir. Bu çalışma, Kamu Politikası Disiplininin 1980-2014 döneminde kavramsal yapısındaki değişimi Bilimsel Haritalama Analizi uygulayarak anlamayı amaçlamaktadır. Analiz, bu amaçla geliştirilmiş SciMAT kullanılarak uygulanmaktadır. 1990'li yıllardan itibaren, kamu politikası çalışmalarında tematik yoğunlaşmanın değişiklik gösterdiği ve bazıları gerilerken yeni araştırma konularının ortaya çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: kamu politikası disiplini, bibliyometri, kavramsal gelişim, bilimsel haritalama analizi, SciMAT.

Abstract: Public Policy Discipline has evolved continuously since 1950's. Whilst public policy studies have increased in number it has become difficult to monitor the evolution of the discipline via scientific publications. Web of Science (WoS), in this respect, serves researchers as the most inclusive database. Science Mapping Analysis, which is implemented according to the data retrieved from bibliographic sources, allows to see the change in conceptual structure of a specific scientific field over time. This study aims to understand the change in conceptual structure of Public Policy Discipline in the period of 1980-2014 by implementing Science Mapping Analysis. The analysis is implemented by using SciMAT, which has been developed for this purpose. Since 1990's, it has been seen that thematic concentration of public policy studies has varied and new research areas have emerged while others have declined.

Keywords: public policy discipline, bibliometrics, conceptual evolution, science mapping analysis, SciMAT.

*Bu makale, 16-18 Eylül 2015 tarihleri arasında Sakarya Üniversitesi'nde düzenlenen VI. Kamu Politikası Çalıştayı'nda sunulan "Kamu Politikası Disiplinindeki Dönüşümü Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle Anlamak Mümkün mü?" isimli bildiri özetinin genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Kamu politikası, 1950'lerden bugüne kadar çalışma alanını genişleterek varlığını sürdüren bir disiplin olmuştur. Bu dönemde, alanyazında kamu politikası disiplininin tanımı ve kullandığı yöntem başta olmak üzere çeşitli tartışma konularının olduğu görülmektedir (John, 2013). Özellikle 1980'lerden itibaren kamu politikası disiplini, Harold Lasswell'in öncüsü olduğu klasik yaklaşımdan farklılaşmaya başlamış; politika sürecini belirli aşamalara ayıran klasik yaklaşımdan politika sürecini daha karmaşık bir süreç olarak gören bir kamu politikası anlayışına doğru bir yönelim ortaya çıkmıştır (deLeon ve Vogenbeck, 2007: 4-11).

Bu farklılaşmayı genel olarak alanyazında öne çıkan çalışmalara bakarak tespit etmek mümkün olmakla birlikte, değişimin somut olarak ortaya konulabilmesi maksadıyla kamu politikası çalışmalarını azami derecede kapsayacak ve bu çalışmaların oluşturduğu kavramsal çerçevenin değişimini gösterecek araç ve yöntemlere ihtiyaç olduğu da bir gerçektir.

Ayrıca, belirli bir bilim alanında çalışanların o bilim alanının gelişimini keşfetmesi ve analiz etmesi mümkün olmasına rağmen, bilimsel yayın sayısındaki artış böyle bir çalışmanın etkili olarak yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bilimsel haritalama analizi, özellikle belirli bir bilimsel alana ilişkin bibliyometrik çalışma yapan araştırmacılara bir yöntem sunmaktadır (Cobo vd., 2012). Bu bağlamda, kamu politikası disiplininin gelişimini anlamak için bu alanda yapılan bilimsel yayınlar incelenebilmektedir.¹ Bibliyografik veri tabanları, bu yayınlara ve bilimsel haritalama analizi için gerekli bilimsel yayın verilerine ulaşmada verimli araçlar olarak görülmektedir (University of Leeds, 2014).

Alanyazında yapılan incelemede, kamu politikası disiplininin gelişimine yönelik bilimsel haritalama analizi çalışmasına rastlanmamıştır. Böyle bir çalışma, kamu politikası sürecine ilişkin verinin (bilimsel yayınlar ve bunlara ait bibliyografik bileşenlerin) mümkün olan en çok sayıda örnekleme dâhil edilmesine imkân verecektir. Özellikle, 1980'lerden itibaren kamu politikası disiplininde ortaya çıkan paradigma değişiminin (Torgerson, 2007) zamansal ve tematik olarak görülebilmesi, disiplinin bu dönemdeki kavramsal gelişimi hakkında bir fikir verecektir.

Kamu politikası disiplininde Lasswell'in temsil ettiği geleneksel yaklaşım, 1980'lerden itibaren indirgemeci olmakla eleştirilmeye başlamıştır (deLeon ve Vogenbeck, 2007: 4-11). 1980'lerden itibaren kamu işletmeciliği ve yönetim yaklaşımlarının kamu yönetiminde öngördüğü değişim, kamu politikası sürecini de etkilemiştir. Bu kapsamda, kamu politikası sürecinin geleneksel yaklaşımdan farklı olarak incelenmeye başladığı 1980'ler (Torgerson, 2007), bu çalışmanın inceleme döneminin başlangıcının belirlenmesinde etkili olmuştur. Ayrıca, araştırmanın yapıldığı dönem itibarıyla, WoS veritabanında en son 2014 yılına ait tam verinin mevcut olması araştırma döneminin 2014 yılıyla sınırlanmasını gerektirmiştir.

Bu araştırmanın amacı, dünyada 1980-2014 döneminde kamu politikası alanında üretilen bilimsel yayınları, bilimsel haritalama analizine tabi tutmaktır. Araştırmanın

¹ Benzer çalışmalar için "Scientometrics (ISSN:0138-9130)" isimli dergiye bakılabilir.

örnekleme, Web of Science (WoS) veritabanında yer alan ve başlık, özet ve anahtar sözcüklerinde en az bir kez “kamu politikası (public policy)” kavramı geçen bilimsel yayınlardır.² Çalışmada öncelikle kavramsal çerçeve olarak bibliyometri ve bilimsel haritalama analizi tartışılmıştır. Daha sonra, kamu politikası disiplininin 1980-2014 dönemindeki gelişimine ilişkin olarak Bilimsel Haritalama Analizi uygulanmıştır. Son olarak da, bulgulara göre kamu politikası disiplininin gelişimi değerlendirilmiş; bibliyometrik analiz yönteminin kullanımına ve müteakip çalışmalara ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. BIBLİYOMETRİ VE BİLİMSEL HARİTALAMA ANALİZİ

Bibliyometri, bir disipline ait yayınların verilerini kullanarak bu disiplini matematiksel ve istatistiksel yöntemler ile analize tabi tutmaktır. Analize dâhil edilen veriler ise bu yayınların yazarları, atıfları, kaynakları, konuları, üretildikleri ülkeler veya kurumları ile yayın yılları gibi bilgilerden oluşmaktadır (Small, 1999). Bibliyometrik analiz ise, belirli bir bilimsel disipline ait genel görünümü, bilimsel yayınlara ait bu tür verilerin incelenmesi suretiyle ortaya koyma imkânı sağlamaktadır (Martinez vd., 2015). Bu çerçevede, veri hacminin azami seviyeye ulaştığı ve karmaşıklaştığı günümüzde, verilerin tasnif edilip düzenlenmesinde, daha basit ve anlaşılır hale getirilmesinde bibliyometrik analizin kullanımı bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Bibliyometrik analiz çalışmaları, *değerlendirici* ve *betimleyici* çalışmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Osareh, 1996: 151). Bilimsel yayınların performans analizini yapmayı amaçlayan değerlendirici çalışmalarda kullanılan verileri, yayınların atıfları ve kaynakları oluşturmaktadır. Böylece yayınlar arasında yapılan atıf analizi ile ortaya konulan örüntünün sonucunda belli bir zamanda ya da belli bir alanda öne çıkan yayınları, konuları ya da yazarları belirlemek ve değerlendirmeler yapmak mümkün olmaktadır (White ve McCain, 1998). Bilimsel haritalama olarak da adlandırılan betimleyici alan çalışmaları ise, alanyazının genel yapısını ortaya koymak için yapılan çalışmalardır. Bu çalışmalarda yayınlara ait konular, anahtar sözcükler, yayımlandıkları ülkeler, yayın tarihleri ve yazarlar gibi veriler analiz edilebilmektedir (Noyons vd., 1999; Van Raan, 2005).

Bilimsel haritalama analizi yapılarak, akademisyen, kurum ya da yayın performansı yanında belirli bir bilim alanının kavramsal yapısının ortaya çıkarılması mümkündür (Martinez vd., 2015). Bir diğer deyişle, bilimsel haritalama analizi, bir bilimsel alanın kavramsal yapısının ve gelişiminin izlenmesine ve araştırma alanlarının sınırlandırılmasına imkân vermektedir (Cobo vd., 2011a; Noyons vd., 1999).

Bilimsel haritalar, sıklıkla, bir bilim alanının kavramsal yapısını ortaya çıkarmak için o alandaki bilimsel yayınların en önemli ya da anahtar sözcüklerini kullanan “eş kelime (co-word) analizi” yoluyla oluşturulmaktadır (Callon vd., 1983). Bilimsel haritalama analizinde, analiz birimi olarak kelimelerin seçilmesi eş-kelime analizi yapılmasına ve böylece belirli bir disiplinin kavramsal yapısının ve o disiplin içerisinde araştırılan ana konuların ortaya çıkarılmasına imkân vermektedir

² WoS veritabanından alınan bilimsel yayınlardan kamu politikası ile ilgili olanların belirlenmesi için kullanılan anahtar sözcükler, bu çalışmanın “3.1. Verilerin Toplanması” başlığı altında belirtilmiştir.

(Martinez vd., 2015). Bilimsel haritalama analizinin aşamaları şöyle sıralanabilir (Börner vd., 2003; Cobo vd., 2011a; Cobo vd., 2012): veri alma, ön işleme, ağ çıkarımı, normalizasyon, haritalama, analiz, görselleştirme.

Bu sürecin sonunda analizci, bulguları yorumlamalı ve sonuçlar elde etmelidir. Bilimsel haritalama analizinde kullanılan veriler WoS, Scopus ya da Google Scholar veritabanlarından sağlanabilmektedir. Bu veritabanları bilimsel alanları ve dergileri aynı şekilde kapsamamakta ve kendilerine göre avantajları ya da sınırlılıkları bulunmaktadır (Bar-Ilan, 2010; Falagas vd., 2008). Bunlardan, 2004 yılında kurulan Google Scholar, özellikle atıf indeksi özelliği ile kullanışlı bir araç niteliğindedir. Bilimsel yayınları, bunlara yapılan atıfları ve ilgili yayınları bir arada göstermektedir. Böylece bilimsel yayınların atıf sayılarına bakarak derecelendirme yapmak mümkün olmaktadır. Google Scholar'da, bilimsel yayının başlığı ya da içeriğine göre bir arama yapmak da mümkündür (Noruzi, 2005; Harzing ve van der Wal, 2007). Ancak bu veritabanında, bilimsel yayınlara ait veriler (başlık, özet, anahtar kelimeler, yazar, yayım yeri, dergi vb.) yazılım tabanlı bibliyometrik analiz için tasnif edilmiş şekilde ve/veya veri tabanı dosyası halinde tutulmamaktadır. Bu nedenle, Google Scholar bilimsel yayınların nicelik dağılımları, atıfların veriliş biçimi, kapsadığı yayın türleri gibi nedenlerle eleştirilmektedir (Norris ve Oppenheim, 2007; Karasözen vd., 2011).

Scopus da Google Scholar gibi 2004 yılında kurulmuştur. Günümüzde veritabanı karşılaştırmalarının genellikle Scopus ve WoS arasında yapıldığı görülmektedir. Karşılaştırmalarda genel olarak ulaşılan sonuç, Scopus ve WoS'un kendilerine göre üstünlük ve zayıflıkları olduğu, birbirlerini tamamlayıcı şekilde kullanılacakları, Scopus bölgesel yayınları daha fazla kapsarken WoS'un bunlar dışındaki yayınları daha kapsayıcı olduğudur (Karasözen vd., 2011). Scopus, özellikle bilimsel yayınların verilerini sistematik olarak tasnif etmesi yönünden Google Scholar'a üstünlük sağlarken WoS ile karşılaştırıldığında genel olarak gelişmekte olan bir veritabanı olarak değerlendirilebilir.

WoS ve Scopus arasındaki karşılaştırmalarda her iki veritabanının atıf sayılarında birbirine yakın sonuçların ortaya çıktığı; yayın sayılarına her iki veritabanının konu kategorilerine göre bakıldığına, Scopus'un WoS'a göre yaşam ve sağlık bilimlerinde, WoS'un ise yayın içeriği yönünden sosyal bilimlere daha fazla ağırlık verdiği tespit edilmiştir (Jacso, 2005). Özellikle, WoS'un Science Citation Index (SCI), Social Science Citation Index (SSCI), Art and Humanities Citation Index (A&HCI) ve SCI-Expanded indekslerini de kapsayan bir veritabanı olması, dünya genelinde belirli bir disiplini yönlendiren bilimsel yayınlara ulaşma imkânı sağlamaktadır (Goodman ve Deis, 2005). Bu anlamda WoS, belirli bir disiplinin zaman içerisindeki gelişimini ortaya çıkarmaya dönük bilimsel haritalama analizi çalışmaları için nispeten uygun veri sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, WoS'tan indirilen bilimsel yayın veri dosyaları bilimsel haritalama analizi için geliştirilmiş SciMAT gibi yazılımlarda kullanılmaya da uygun olarak yapılandırılmıştır.

Ancak bilimsel haritalama analizi bibliyografik veritabanlarından alınan verilere doğrudan uygulanamamaktadır. Dublikasyon ya da yanlış yazım gibi hata içeren verilerin ayıklanarak verinin kalitesini iyileştirmek ve analize esas zaman dilimlerini belirlemek için bir ön işleme aşaması gerekmektedir (Cobo vd., 2012). Veri ön işlemeden geçtikten sonra, analiz birimi (dergiler, yayınlar, atıf yapılan kaynaklar,

yazarlar, yazarların bağlı olduğu kurumlar, tanımlayıcı kavram ya da kelimeler) kullanılarak ağ oluşturulmaktadır (Börner vd., 2003).³

Seçilmiş analiz birimlerine göre ağ oluşturulduktan sonra normalizasyon aşamasına geçilir. Bu aşamada, analiz birimlerinin ortaya çıkma sayılarındaki farklılıklar için veri düzeltilir. Normalizasyon, “Salton’s Cosine”, “Jaccard’s Index” ve “Eş değerlik indeksi (Equivalence Index)” gibi *benzerlik ölçüleri (similarity measures)* kullanılarak yapılmaktadır (Cobo vd., 2012).

Ağın normalizasyonu tamamlandıktan sonra ise, temel bileşen analizi ya da kümeleme algoritmaları gibi çeşitli teknikler kullanılarak bilimsel haritalar oluşturulmaktadır (Börner vd., 2003). Bilimsel haritaların analiz yöntemleriyle veriden kullanışlı enformasyon elde edilebilmektedir. Örneğin, ağ analizi (Cook ve Holder, 2006), farklı kümelerin örtüşme ya da ilişki derecelerini göstermek için üretilen haritalar üzerinde istatistiksel çalışmaya imkân verirken süreli analiz (Garfield, 1994) örüntüleri, eğilimleri, mevsimsellikleri ve aykırılıkları keşfederek belirli bir araştırma alanının kavramsal, entelektüel veya toplumsal gelişimini göstermeyi amaçlamaktadır.

Görselleştirme aşamasında kullanılan teknikler, bilimsel haritalar ile uygulanan çeşitli analizlerin sonuçlarının temsil edilmesi ve böylece analiz sonuçlarına ilişkin daha iyi kavrayış ve yorumlama sağlanması amacıyla kullanılmaktadır. Örneğin, bilimsel haritalar *tematik ağlar* ile temsil edilirken ağ içerisinde tespit edilen kümeler ise, *stratejik diyagram* kullanılarak görselleştirilebilir. Böylece belirli temaların zaman içerisindeki gelişimini ve birbirleriyle olan bağlantılarını daha kolay görmek mümkün hale gelmektedir (Cobo vd., 2011b).

Son olarak, bilimsel haritalama analizi tamamlandıktan sonra, analizci bulguları ve haritaları tecrübesini ve alan bilgisini kullanarak yorumlamak zorundadır. Yorumlama aşamasında, analizci, kararları vermeye dönük kullanışlı bilgiyi keşfetmeye ve çıkarmaya çalışmaktadır (Martinez vd., 2015).

3. BİLİMSEL HARİTALAMA ANALİZİNİN UYGULANMASI: 1980-2014 DÖNEMİ

Kamu politikası disiplininin 1980-2014 dönemindeki gelişimine ilişkin bilimsel haritalama analizi, WoS veritabanında yer alan bilimsel yayınlardan kamu politikasına ilişkin olanların SciMAT programında analiz edilmesi suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bilimsel haritalama analizinde, analiz birimi olarak “kelime (word)” seçilirken ağ çıkarımı için “co-occurrence” analizi kullanılmıştır. Ağ normalizasyonunda benzerlik ölçüsü olarak “equivalence index” kullanılmıştır. Kümeleri ya da temaları tespit etmede kümeleme algoritması olarak da “simple centers algorithm” esas alınmıştır.

³ Bu aşamada, analiz birimi olarak genellikle kelimeler kullanılmaktadır. Kelimeler, bilimsel yayının başlığından, özetinden, yazarın anahtar sözcüklerinden, metnin kendisinden ya da bunların bir bileşiminden seçilebilir. Analiz birimleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Bunlar arasında en çok kullanılanlar “eş ortaya çıkışlılık (co-occurrence)”, “eşleşme (coupling)”, “doğrudan bağlantı (direct linkage)” gibi ilişki biçimleridir. İlave olarak, bir disiplinin kavramsal yapısının ve temel araştırma konularının ortaya çıkarılmasında eş kelime analizi uygulanabilir. Bkz. Martinez vd. (2015).

3.1. Verilerin Toplanması

WoS veritabanında tarama yapılırken yayın türü sınırlaması veya indeks (SSCI, SCI, AHCI) ayrımı yapılmamıştır. Taramada AND ve OR olmak üzere iki Boolean işleci kullanılmıştır. Boolean işleçleri bir sorguda, daha odaklanmış sonuçlar elde etmek amacıyla anahtar sözcükleri birleştirmek ya da dışarda bırakmak için bağlaç olarak kullanılmaktadır. Boolean işleçleri kullanılarak verilerin toplanmasında araştırmanın amacına uygun sonuçların elde edilmesi, bunun dışında olanların ise elenmesi sağlanmaktadır (www.library.alliant.edu).

AND (VE) işleci, bağladığı her iki kavramın aynı anda varlık gösterdiği sonuçları getirmektedir. Eğer bir dokümanda bir kavram olmasına rağmen diğeri yoksa o doküman sonuçlar içerisinde gelmemektedir. Bu yönüyle AND işleci, araştırma sonuçlarını daraltıcı bir işlev görmektedir. OR (YA DA) işleci ise, iki kavramdan en az birisinin mevcut olduğu sonuçları getirmektedir. Bu nedenle, OR işlecinin araştırma sonuçlarını genişletici işlevi vardır (www.lib.berkeley.edu).

İnceleme dönemine ait verilerin toplanmasında iki sorgu kullanılmıştır. İlk sorguda, kamu politikası alanında bilimsel yayın yapan dergiler; ikinci sorguda ise, başlığında “kamu politikası” geçen bilimsel yayınlar WoS veritabanından çekilmiştir. Daha sonra ise, her iki sorgu sonuçları birleştirilmiştir. Kamu politikası alanında bilimsel yayın yapan dergileri elde etmek için aşağıdaki sorgu kullanılmıştır:

$$SO=(Public OR Polic*)$$

İki kısımdan oluşan bu sorguda ”SO”, aramanın dergi başlıklarında yapılmasını sağlamaktadır. Sorgunun diğer tarafı ise veritabanında aranılan kavramlardır. Burada “OR” bağlacı, başlıklarında “public” ya da “polic-” terimlerinin bulunduğu tüm dergileri bulmaktadır. “Policy” yerine “Polic*” şeklinde arama yapılması ise hem “polic-“ ifadesinin içinde geçtiği daha fazla kelimenin arama kapsamına katılmasına imkân vermekte hem de aramanın dergi adının yalnızca bu sözcükler ile sınırlı olmasını engellemektedir.⁴ Bu sorguda, 12.144 adet yayın içeren 78 adet dergi bulunmuştur.

WoS veritabanından alınan veriler içerisinde sorgu ifadesinin kapsamı nedeniyle, araştırma alanıyla ilgisi olmayan dergiler de bulunmuştur. Örneğin “Police Chief” gibi kriminoloji alanına giren bir dergi araştırma sonuçları içinde yer almıştır. Bu nedenle, arama sonuçlarını daha isabetli hale getirmek için WoS’un arama sonuçlarını kategorilere ayırdığı “Web of Science Categories” kısmından, araştırma alanıyla ilgisi olmayan kategoriler çıkarılmıştır.⁵ Bunun sonucunda arama kategorileri sayısı 25’e⁶; bilimsel yayın sayısı ise 8.923 adede düşmüştür. Buna ilave

⁴ Örneğin aramayı sadece “policy” şeklinde yapmak yalnızca “policy” adındaki dergileri gösterirken, “polic*” şeklindeki arama hem “policy”, ”policies”, ”police” gibi farklı kelimelerin hem de “policy review” gibi “policy” ile yan yana başka kelimelerin de olduğu dergilerin bulunmasını sağlamıştır.

⁵ Arama sonuçlarına göre WoS tarafından oluşturulan 36 adet kategori içerisinde çıkarılan kategoriler şunlardır: Criminology Penology, Computer Science Information Systems, Tropical Medicine, Computer Science Theory Methods, Engineering Electrical Electronic, Gerontology, Mathematical Computational Biology, Information Science Library Science, Telecommunication, Communication, Ethics.

⁶ Analize dâhil edilen kategoriler şunlardır: Agricultural Economics Policy, Agronomy, Area Studies, Biodiversity Conservation, Business, Business Finance, Economics, Education Educational Research,

olarak, bir diğer eleme SciMAT “Source Title” ekranından dergi adları üzerinden yapılmıştır. Bunun sonucunda ise, arama sonucunda bulunan 56 adet dergi sayısı, kamu politikası ile ilgisi olmadığı değerlendirilen “Genetic Testing” ve “Fuji Business History Series” dergilerinin çıkarılmasıyla 54’e düşürülürken analize katılacak bilimsel yayın sayısı ise 8.906 adede düşmüştür.

Araştırmaya ilişkin ikinci sorguda, daha önce bahsedildiği gibi bilimsel yayın başlıklarında “public ve “policy” sözcüklerinin yan yana bulunduğu başlıklar aranmıştır. Bunun için aşağıdaki sorgu kullanılmıştır:

TI=(“Public Polic*”)

“TI”, sorgunun bilimsel yayınların başlıklarında yapılmasını sağlamaktadır. Bu sorguda, “public” ve “policy” sözcüklerinin yan yana kullanıldıkları yayın başlıklarına erişilebilmesi için sorgu kelimesi “public” ve “policy” sözcükleri tırnak içinde birlikte olacak şekilde düzenlenmiştir. Bu arama sonucunda 8.567 adet bilimsel yayın bulunmuştur. Analize esas örneklem hacmi, sorgular sonucunda ulaşılan her iki kümenin “OR” bağlacı ile birleştirilmesi yoluyla elde edilmiştir. WoS veri toplama aşamasında kullanılabilen “AND” bağlacı kullanıldığında ise, ortak olan 210 adet bilimsel yayın ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda, “AND” bağlacı, kamu politikası alanında yapılan çalışmaları kapsayıcı olmaması nedeniyle araştırmanın amacına uygun değildir.

Veri toplama aşamasının sonunda, dergi sorgulamasından elde edilen 8.906 adet bilimsel yayın ile bilimsel yayın başlığına göre yapılan sorgudan elde edilen 8.567 adet bilimsel yayın birleştirilmiş, daha sonra ortak olan 210 adet yayın düşüldükten sonra 17.263 adetlik bilimsel yayın sayısına ulaşılmıştır.

3.2. Verilerin Düzenlenmesi ve Kısıtlar

Bibliyografik verilerin doğru analiz edilebilmesi için öncelikle bir düzenlemeden geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü WoS veri tabanından alınan veriler, tekrarlar, yanlış yazımlar ya da farklı yazımlar içerebilmektedir. Bunun yanı sıra verilerin, araştırma kapsamında elde edilmek istenen bulgulara göre de düzenlenmesi gerekebilmektedir. Bu tür düzenleme, alt alanları bir üst alan altında grupta şeklinde olabileceği gibi verileri belirli dönemlere göre ayırma şeklinde de olabilmektedir.

Burada, karşılaşılan iki kısıt nedeniyle analize katılacak örneklem sayısını azalmıştır. Öncelikle 1980-1990 dönemine ait yayınların analize uygun bibliyografik verileri (başlık, özet, anahtar kelimeler) olmadığı için analize dâhil edilemeyeceği görülmüştür. Bunun sonucunda, bilimsel haritalama analizi için 1991-2014 dönemi esas alınmıştır. Bunun yanı sıra, SciMAT programı WoS veritabanından indirilen 17.263 yayının 16.313 tanesini tanımıştır. Analize katılmayan 950 yayının 646 adedi (% 68), analize katılmayan 1980-1990 dönemine aittir. Bu kısıt, analize dâhil edilemeyen verinin çoğunun 1980-1990 döneminde olması; bu verilerin bir sonraki dönemi etkilemeyecek oranda olması ve analize tabi tutulacak verinin homojenliğinin muhafaza edilmesi maksadıyla ihmal edilebilir değerlendirilmiştir.

Energy Fuels, Engineering Environmental, Environmental Sciences, Environmental Studies, Forestry, Geography, Industrial Relations Labor, International Relations, Management, Planning Development, Political Science, Public Administration, Social Issues, Social Sciences Biomedical, Social Sciences Interdisciplinary, Urban Studies, Water Resources.

Kamu politikası disiplininin kavramsal gelişiminin görülebilmesi amacıyla, veriler “1980-1990”, “1991-2000”, “2001-2010”, “2011-2014” olmak üzere dört döneme göre analiz edilmiştir. Bu dönemler için esas alınacak analiz birimi “kelimeler” olacaktır. Verilerin indirgenmesi yani analiz için en temsil edici verinin seçilmesi amacıyla, analize katılacak kelimelerin kullanılma sıklıklarına (frekanslarına) göre her bir dönem için bir eşik değeri belirlenmiştir (bkz. Tablo 1).

Tablo 1: Veri İndirgemesine Esas Eşik Değerler

Dönem	1980-1990	1991-2000	2001-2010	2011-2014
Analiz Edilen Bilimsel Yayın Sayısı	5.413 ⁷	5.025 ⁸	3.968	1.907 ⁹
Anahtar Kelime Sayısı	57	1.538	3.735	3.155
Eşik Değeri	1	4	7	6

Bu aşamada eşik değeri, SciMAT programı üzerinde çeşitli değerler verilerek yorumlanabilir (anlamalı) bulgular elde edilebilen noktaya göre tespit edilmiştir. Eşik değerlerin küçülmesi, daha çok tema anlamına gelirken eşik değeri büyümeye daha az tema ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Çeşitli eşik değerleri denenerek, temaların ne çok kapsayıcı olup kavramsal yapıyı örttüğü ne de çok küçük temalara bölünerek kavramsal yapının çok parçalara bölündüğü durumların ortaya çıkması önlenmeye çalışılmıştır. Böylece frekansı Tablo-1’de belirtilen eşik değerlerin üzerinde olan kelimeler, ağ indirgeme aşamasında analize katılacaktır.

Veri düzenlemede son olarak *ağ indirgemesi (network reduction)* yapılmıştır. Öncelikle çok fazla sayıda bilimsel yayında geçen ancak çok genel anlam taşıyan kelimeler analizden çıkarılmıştır. Mesela American-States, Britain, Policies, Policing, Policy, Politics, Public-Policies, Public-Policy, United-States kelimeleri çok genel anlam taşıdıkları için analizden çıkarılmıştır.¹⁰

Daha sonra, öne çıkan kelimelerden benzer alanlara ait olanlar, analiz seviyesi politika olduğu için mümkün olduğunca o grubu temsil eden kelime grupları (politika alanları ya da politika konuları) altında toplanmıştır. Ağ indirgemesinde, analize dâhil edilecek veriler arasında kurulan bağların etkisi düşük olanlarının elenmesi için Tablo 2’de verilen eşik değerler kullanılmıştır. Bu eşik değerler de, veri indirgemesi aşamasında olduğu gibi analiz bulgularının yorumlanabilmesi için belirlenmiştir.

⁷ Bu sayı, 1980-1990 dönemine ait olmak üzere WoS veritabanından alınan 6.059 yayından, SciMAT tarafından tanınmayan 646 adet yayının düşülmesi sonucunda kalan yayın sayısını göstermektedir.

⁸ Bu sayı, 1991-2000 dönemine ait olmak üzere WoS veritabanından alınan 5.320 yayından, SciMAT tarafından tanınmayan 295 adet yayının düşülmesi sonucunda kalan yayın sayısını göstermektedir.

⁹ Bu sayı, 2011-2014 dönemine ait olmak üzere WoS veritabanından alınan 1.916 yayından, SciMAT tarafından tanınmayan 9 adet yayının düşülmesi sonucunda kalan yayın sayısını göstermektedir.

¹⁰ Bunlardan Amerika ya da Britanya’ya ait olanlar, bilimsel yayınların en sıklıkla hangi ülkede yapıldığına ilişkin fikir vermekle birlikte, bu çalışmanın amacı ve yöntemi gereği, bunlar analiz dışında bırakılmıştır. SciMAT üzerinden, bilimsel yayınların en çok hangi ülkelerde yapıldığına dair ağlar da çıkarmak mümkündür.

Tablo 2: Ağ İndirgemesine Esas Eşik Değerler

Dönem	1980-1990	1991-2000	2001-2010	2011-2014
Analiz Edilen Bilimsel Yayın Sayısı	5.413	5.025	3.968	1.907
Anahtar Kelime Sayısı	57	1.538	3.735	3.155
Eşik Değer	2	2	4	3

Bu düzenleme sonucunda bir sonraki aşama olan *ağ çıkarımından (network extraction)* itibaren analize katılacak kelime sayısı 6.458 adede düşmüştür.

3.3. Ağ Çıkarımı

Analize esas veriler düzenlendikten sonra, bu araştırmanın amacına ve yöntemine uygun olarak seçilen analiz birimi (kelimeler) kullanılarak ağ çıkarımı aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada, SciMAT programında yapılan eş kelime analizi, bilimsel yayınların anahtar kelimelerinin birlikte bulunma sıklıklarına göre bir eş kelime ağı kurmaktadır (Martinez, 2015: 260). İki kelimenin birlikte aynı bilimsel yayınlarda bulunma sıklıkları onların ne kadar yakın olduklarını göstermektedir.

Eş kelime analizi için SciMAT programının 16.313 (17.263-950) yayından çıkardığı kelime sayısı 10.035 adettir. Bu kelimeler, bilimsel yayınların anahtar kelimelerinden elde edilmiştir. Sonuç olarak; ağ çıkarımı aşaması olarak adlandırılan bu aşamada, analize esas kelimelerin birbirleriyle ilişki durumlarının belirlenmesi, bu kelimelerin ilişki kuvvetine (co-occurrence) göre gruplanması ve zayıf ilişki ağları olan kelimelerin elenmesi gerçekleştirilmiştir.

3.4. Ağ Normalizasyonu

Normalizasyon aşaması, bir önceki aşamada çıkarılan ağın normalizasyonu anlamına gelmektedir. Bu aşama, seçilen analiz birimleri arasındaki ilişkilere inşa edilmesinden (ağ çıkarımı) sonra, yine analiz birimlerinin oluşma sayıları arasındaki farklılıklar nedeniyle verinin düzeltilmesi amacını gütmektedir. Normalizasyon, bibliyometrik analizde, “benzerlik/benzeşme ölçüleri” kullanılarak yapılmaktadır. Bu ölçülerden bazıları şunlardır: *Salton's cosine*, *Jaccard's index*, *equivalence index*. Bu analiz çalışmasında “equivalence index (eşdeğerlik indeksi)” kullanılmıştır. Eşdeğerlik indeksi, benzeşme ilişkisini şu formüle göre hesaplamaktadır (Martinez, 2015: 260):

$$e_{ij} = c_{ij}^2 / c_i c_j$$

c_{ij} =i ve j nin birlikte buldukları yayın sayısı

c_i =i nin bulunduğu yayınlar

c_j =j nin bulunduğu yayınlar

Normalizasyon aşamasında, kelimelerin yayınlarda kullanılma sıklıkları ve birlikte bulunma oranları birbirleriyle kıyaslanabilir hale getirilmektedir (Martinez, 2015: 260).

3.5. Haritalama

Haritalama aşaması, analize dâhil edilen verilere dayalı olarak “stratejik

diyagram”, “tematik ağ”, “gelişim haritası (evolution map)” ve “örtüşme haritası (overlapping map)” olmak üzere dört haritanın çıkarılmasına dayanmaktadır. Haritalama aşamasında ortaya çıkan ağlar “tematik ağlar” ile gösterilirken bu ağlarda tespit edilen kümeler “stratejik diyagram” kullanılarak kategorize edilmektedir. Tespit edilen kümelerin birbirini takip eden dönemlerdeki gelişimi (zamansal ya da süreli analiz) ise tematik alanlar aracılığıyla temsil edilmektedir (Martinez vd., 2015: 259).

Eşdeğer kelime analizine göre oluşturulan kümeleri içeren bu haritalar oluşturulurken, küme sayısı azami 15 (on beş), asgari 1 (bir) adet ile sınırlanmış ve alt tematik alanların bu ana temalarda toplanması amaçlanmıştır. Böylece, öne çıkan temaların bağlantılı olabileceği maksimum ve minimum sayıdaki kelimeler seçilmiştir.

Daha sonra, öne çıkan temaların performans değerlendirmelerinin hangi kriterlere göre yapılacağı belirlenmiştir. Burada, belirlenen kelimelerin bulunduğu bilimsel yayınlara *toplam atıf sayıları* ve *h-index* değerlerine bakılmak istendiğinden, SciMAT’ta *h-index* ve *sum citation* seçenekleri seçilmiştir. Burada, “sum citation” toplam atıf sayısını gösterirken “h-index”, farklı temaların ve ya da bu temaların oluşturduğu tematik alanların etki değerini ölçmektedir.

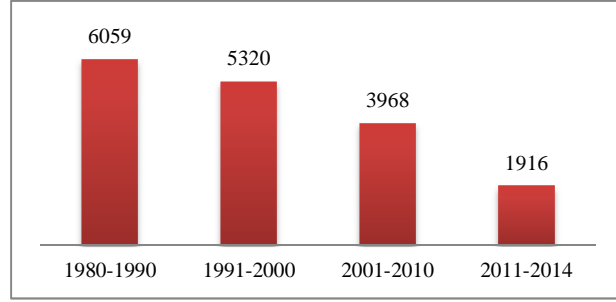
Son olarak “gelişim haritası (evolution map)” için yakınlık ölçütleri seçilmektedir. Gelişim haritası dönemselsel olarak öne çıkan konuların diğer dönemlerde ilerleyişini ve yarattığı tematik alanları göstermektedir. Burada öne çıkan tematik alanların belirlenmesinde “inclusion index” kullanılmıştır. Bu indeks, dönemleri, birbirlerini içermeye durumlarına göre ortaya koyarak boylamsal analize imkân vermektedir. Bir tematik alan ise, farklı dönemler boyunca gelişim geçiren temalar grubu olarak tanımlanabilir. Bir gelişim haritası, bu tematik alanların birbirini takip eden dört dönemde, farklı dönemlerin araştırma temaları arasındaki kavramsal bağın tespit edilmesini sağlamaktadır.

Bu araştırmada, SciMAT programı tarafından oluşturulan stratejik diyagram, gelişim haritası ve tematik ağ haritaları kullanılmıştır. Stratejik diyagram, tematik alanın diğer temalarla ilişkisi (centrality) ile çalışılma yoğunluğu (density) hakkında fikir verirken gelişim haritası tematik alanların dönemler itibarıyla değişimini göstermektedir. Tematik ağ haritaları ise, bu çalışma kapsamında öne çıktığı tespit edilen bazı tematik alanların diğer temalar ya da tematik alanlar ile olan bağlantısını göstermek için kullanılacaktır.

Haritalarda, temalar ya da kümeler birbirlerine düz ya da kesikli çizgilerle bağlıdır. Düz çizgiler, aynı bilimsel yayında birlikte bulunma ilişkisini gösterirken kesikli çizgi ortak sözcükleri paylaşma sıklığını ifade etmektedir. Bu çizgilerin kalınlığı ise, ilişkinin kuvvet derecesini göstermektedir. Çizgi kalınlaştığında ilişkinin kuvveti artarken çizgi inceldikçe ilişkinin kuvvet derecesi azalmaktadır.

3.6. Analiz, Bulgular ve Tartışma

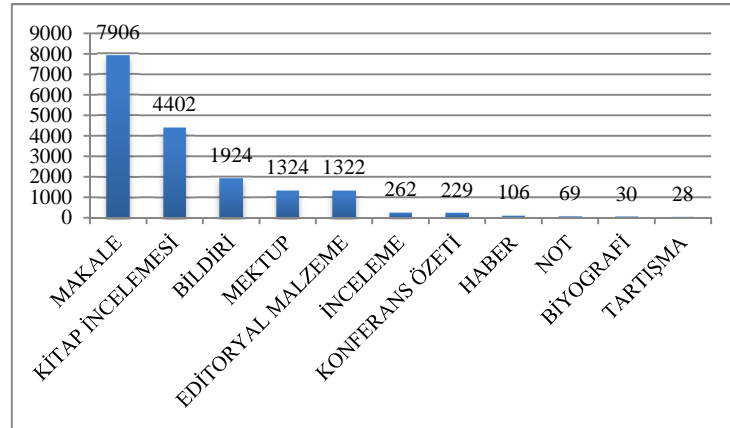
Bilimsel yayınların başlık, özet ve anahtar kelimeleri esas alınarak WoS veri tabanında yapılan sorgu sonuçlarına göre, dünyada 1980-2014 döneminde toplam 17.263 adet yayın yapılmıştır. Bu yayınların yıllara göre dağılımı Şekil-1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Bilimsel Yayınların Dönemlere Göre Dağılımı

Şekil 1'e bakıldığında, kamu politika alanında yapılan bilimsel yayınların dönemler itibarıyla azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. 2011-2014 dönemi diğer dönemlere nazaran yarı süreyi kapsamakla birlikte, yayın sayısının aynı oranda artması durumunda 2020 yılı itibarıyla en fazla 2001-2010 dönemindeki bilimsel yayın sayısına ulaşılabilen değeri değerlendirilmektedir.

1980-2014 döneminde kamu politikası alanında yapılan yayınların yayın türlerine göre dağılımına (Tablo 2) bakıldığında ise, ilk üç sırada "makale", "kitap incelemesi" ve "bildiri" yer aldığı görülmektedir. Makale (% 45,8), kitap incelemesi (% 25,5) ve bildiri (% 11,15) yayın türleri, toplam yayın sayısının % 82,4'ünü oluşturmaktadır.

Şekil 2: Yayın Türlerine Göre Dağılım (1980-2014)

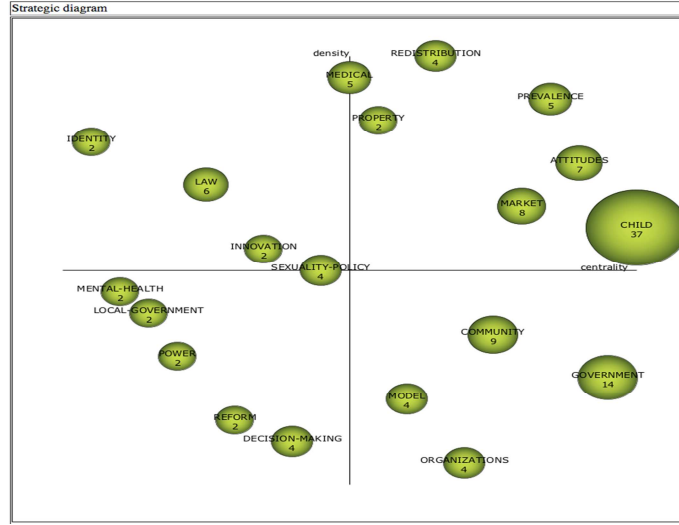
1980-2014 döneminde yapılan bilimsel yayınlarda en çok geçen yani oluşma sıklığı (frekansı) en fazla olan anahtar kelimelere bakıldığında, 50 ve üzeri sıklıkta ortaya çıkanlara ilişkin olarak Tablo-3'de gösterilen durum ortaya çıkmıştır.

Tablo 3: Anahtar Kelimeler (50 Adet ve Üzeri)

Anahtar Kelime	Sayı	Anahtar Kelime	Sayı	Anahtar Kelime	Sayı
Public Policy	440	Impact	106	Program	68
Policy Studies	411	Decision-making	105	Women	67
Social Policy	312	Care	103	Employment	66
Health	303	Systems	103	Poverty	66
Government	256	Networks	99	Family	64
Politics	244	Participation	98	Strategies	64
Policy	240	Behavior	94	Firms	62
Governance	229	Services	93	Choice	61
State Policy	216	Performance	92	Growth	61
Economy	191	Work	91	Law	61
United States	180	Democracy	90	Britain	60
Environmental Policy	169	Reform	89	Public policy studies	58
Welfare	169	Education	86	Quality	57
Political Science	163	Gender	84	Research	57
Management	157	Perspective	83	Framework	56
Risk	142	Knowledge	82	Implementation	54
Science Policy	139	Sustainability	80	Corporate	53
Institutions	138	Citizen	79	Local	53
Model	136	Advocacy Coalition Framework	74	American States	52
Child	128	Public Policies	74	Diffusion	51
Community	121	Competition	72	Regulation	51
Innovation	120	Self	71	Globalization	50
Information	115	Power	70	Water Policy	50
Organizations	114	Urban Policy	70		
Market	108	Climate Change	69		

Anahtar kelimeler esas alınarak yapılan eşdeğer kelime analizi sonucunda her bir inceleme dönemine ait stratejik diyagramlar Şekil-3 olarak verilmiştir. Stratejik diyagramlarda geçen *centrality* (*merkezilik*) kavramı, ilgili temanın diğer temalar ya da tematik alanlar ile bağının, yani ilişkisinin kuvvet derecesini göstermektedir. Diyagramda yatay çizginin sağ tarafına doğru bu ilişki kuvvetlenirken sol tarafına doğru gidildikçe azalmaktadır. Diyagramda geçen *density* (*yoğunluk*) kavramı ise, o temanın çalışılma yoğunluğunu ya da diğer bir deyişle bilimsel yayın sayısının çokluğunu göstermektedir.

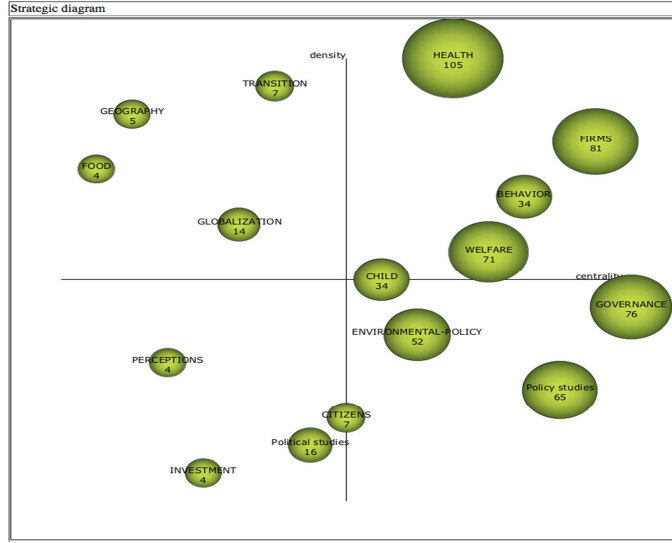
Dikey çizgide yukarı doğru gidildikçe temanın yoğunluğu artarken aşağıya doğru gidildikçe yoğunluğu yani çalışılma sıklığı azalmaktadır. Buna göre, diyagramın sağ üst kısmında yer alan temalar/tematik alanlar, yüksek merkezilik ve yoğunluğa sahip olan ve araştırma alanının merkezinde yer alan gelişmiş temalardır. Diyagramın sol üst kısmında olanlar, çok çalışılmış ve araştırma alanı içerisinde kuvvetleri bağları olmakla birlikte diğer tematik alanlar ile zayıf bağlara sahip temalardır. Bunlar genellikle aşırı uzmanlaşmanın olduğu ve diğer temalarla ilişki kurulmayan ya da kurulamayan çalışma konularını içermektedir. Diyagramın sol alt kısmında olanlar yeni ortaya çıkan ya da kaybolmaya başlayan temaları göstermektedir. Bu temalar, hem az çalışılan hem de diğer tematik alanlarla bağları oldukça zayıf olan çalışma alanlarıdır. Diyagramın sağ alt kısmında olan temalar ise, ilgili araştırma alanının gelişimi için önemli olan temalar olmakla birlikte, ilgili araştırma alanı içerisinde yeterince çalışılmamışlardır.

Şekil 3: 1991-2000 Dönemine Ait Stratejik Diyagram

Şekil 3'e göre, 1991-2000 döneminde, 20 adet tema öne çıkmıştır. Bu temaların 11 tanesi (motor temalar ve temel temalar): tıbbi, yeniden dağıtım, mülkiyet, yaygınlık, tutumlar, piyasa, çocuk, topluluk, hükümet/yönetim, model ve organizasyonlar. Bu dönemde özellikle, tıbbi konular, yeniden dağıtım, mülkiyet, yaygınlık, tutumlar, piyasa, çocuk çalışmaları, kamu politikası çalışmalarının ana yapısını oluşturmaktadır. Çocuklarla ilgili yapılan kamu politikası çalışmaları nispeten hem sayısal olarak yoğundur hem de diğer tematik alanlarla en fazla ilişki içerisindedir. Bu dönemde kamu politikası alanında akıl sağlığı, yerel yönetimler, güç, reform ve karar verme konularının yeni ortaya çıkan ya da kaybolmaya başlayan temalar oldukları görülmektedir.

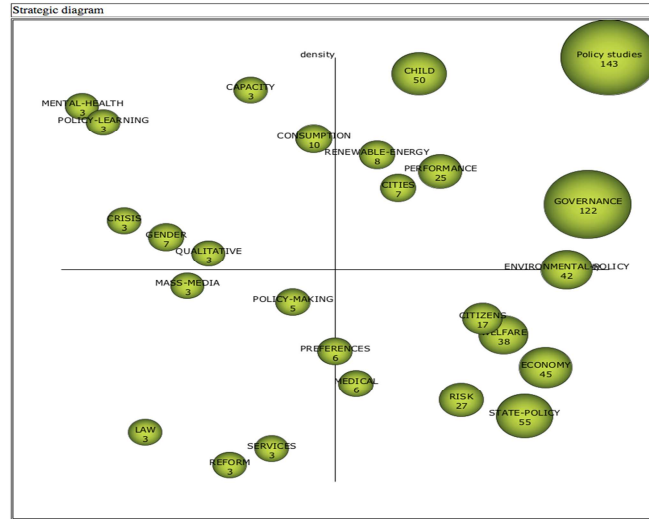
Ayrıca kimlik, hukuk, inovasyon ve cinsiyet politikalarının alanda yoğun olarak çalışılmakla birlikte diğer tematik alanlar ile bağlarının zayıf olduğu görülmektedir. Bu dönemde, kamu politikası çalışmalarında, hükümet/yönetim (government) ile ilgili kamu politikası çalışmalarının en fazla yönetim teması daha sonra enformasyon, işgücü, sosyal politika, şehirler, demokrasi, devlet politikası, sektör ve performans temalarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Mesela, aynı dönemde, yeni ortaya çıkan temalardan birisi olan "reform", en çok "yoksulluk" teması ile birlikte çalışılmıştır. Bu dönemde, öne çıkmayan "politika çalışmaları (policy studies)" temasının ise, "organizasyonlar" ve "yerel yönetim" temalarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4: 2001-2010 Dönemine Ait Stratejik Diyagram

Şekil 4'e göre, 2001-2010 döneminde, 16 adet tema öne çıkmıştır. Bu temaların 8 tanesi (motor temalar ve temel temalar): sağlık, firmalar, davranış, refah, çocuk, yönetim, çevre politikası ve politika çalışmalarıdır. Bu dönemde özellikle sağlık, firmalar, davranış, refah ve çocuk çalışmaları, kamu politikası çalışmalarının ana çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Bu dönemde, önceki döneme göre, çocuklarla ilgili yapılan çalışmaların diğer tematik alanlarla ilişkisi zayıflarken çalışılma yoğunluğu da azalmıştır. "Yönetişim" temasına ilişkin kamu politikası çalışmaları hem sayısal olarak yoğundur hem de diğer tematik alanlarla en fazla ilişki içerisindedir. Yönetişim temasının ilişkili olduğu temalar ise şunlardır: hükümet/yönetim, kurumlar, ağlar, ortaklıklar, katılım, hesap verebilirlik, sürdürülebilirlik, sektör, iş yönetimi, kamu işletmeciliği, rejenerasyon, İngiltere, dersler, demokrasi.

Bu dönemde yine, sağlık, çevre ve refah politikalarına ilişkin çalışmaların yoğunlaştığı; kamu politikası çalışmalarında davranış incelemelerinin ve firma temelli çalışmaların öne çıktığı görülmektedir. Kamu politikası alanında algılar, yurttaşlar, yatırım ve siyasi çalışmaların yeni ortaya çıkan ya da kaybolmaya başlayan temalar oldukları görülmektedir. Ayrıca geçiş süreci, coğrafya, gıda ve küreselleşme alanında çalışmaların da yoğun olarak çalışılmaya başladığı ancak diğer tematik alanlar ile bağlarının zayıf olduğu görülmektedir. Yine bu dönemde, "küreselleşme" teması "neoliberalizm", "politika transferi" ve "dünya" temaları ile ilişkilidir. Bu dönemde tema olarak öne çıkan "politika çalışmaları (policy studies)" temasının ise ilişkili olduğu temalar şunlardır: politika uygulama, politika kabulü, Avustralya, politika yayılımı, politika dinamikleri, politika gündemi, çatışma, kamuoyu, devlet politikası, alt sistemler, bilim politikası, advocacy-coalition framework (dava koalisyonu çerçevesi), çıkar grupları ve bilgi. Bu dönemde, politika çalışmaları, temel temalardan birisidir.

Şekil 5: 2011-2014 Dönemine Ait Stratejik Diyagram

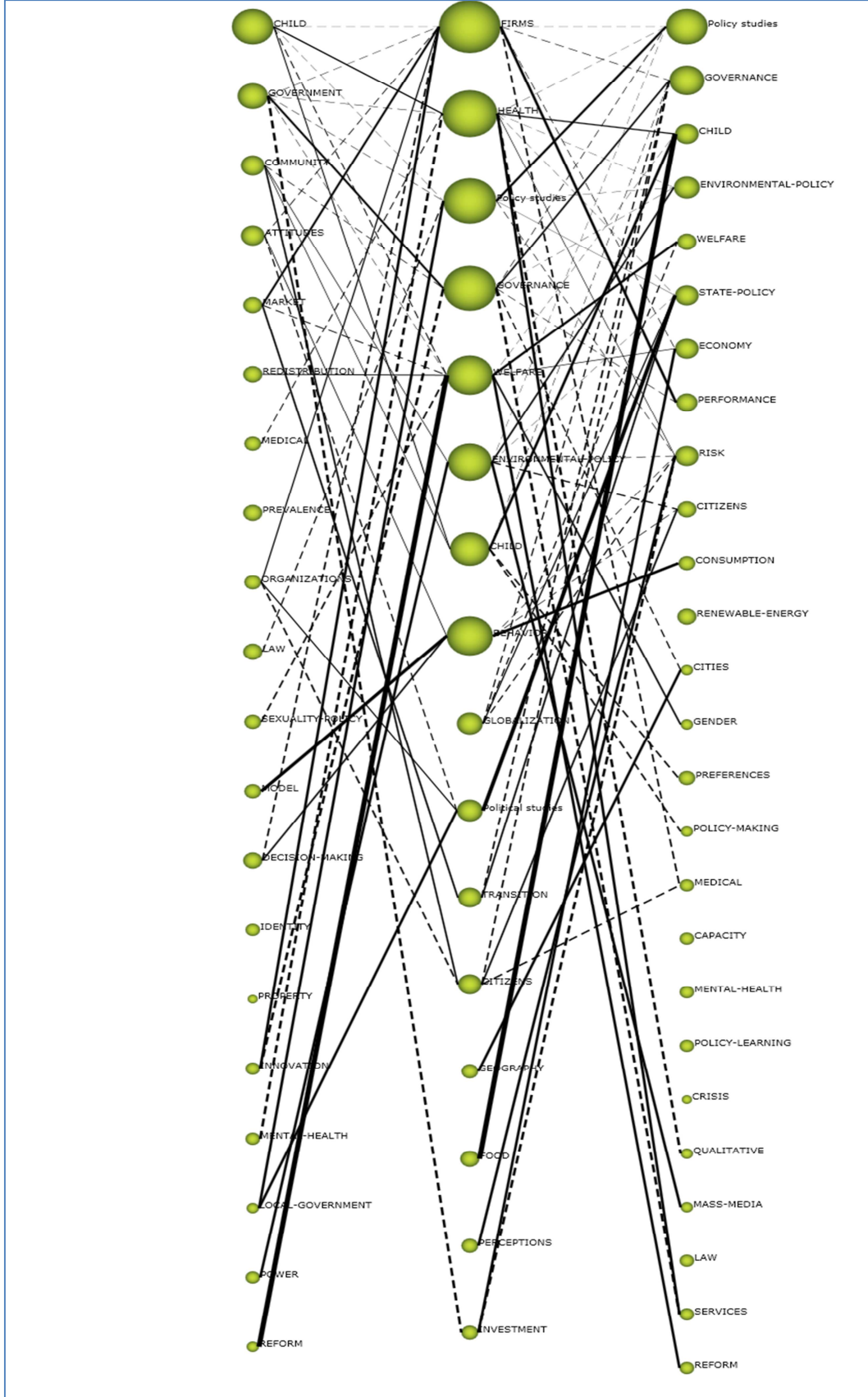
Şekil 5'e göre, 2011-2014 döneminde, 26 adet tema öne çıkmıştır. Bu temaların 14 tanesi (motor temalar ve temel temalar): politika çalışmaları, çocuk, yenilenebilir enerji, performans, şehirler, yönetim, çevre politikası, yurttaşlar, refah, ekonomi, risk, devlet politikası, tıbbi konular, tercihler. Bu dönemde politika çalışmaları, çocuk, yenilenebilir enerji, performans, şehirler, yönetim, çevre politikası konularının kamu politikası çalışmalarının ana yapısını oluşturmaktadır; çünkü hem merkezilikleri hem de yoğunlukları yüksektir.

Bu dönemde, politika sürecine ilişkin çalışmaların diğer alanlarla olan ilişkisinin arttığı, “yönetişim” ve “çevre politikası”na yönelik çalışmaların diğer tematik alanlarla yoğun ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Bu dönemde kamu politikası alanında kitlesel medya, politika yapımı, hizmetler, reform ve hukuk çalışmaları yeni ortaya çıkan ya da kaybolmaya başlayan temalardır. Ayrıca kapasite, akıl sağlığı, politika öğrenimi, tüketim, kriz, cinsiyet ve kalitatif çalışmaların da yoğun olarak çalışılmaya başladığı ancak diğer tematik alanlar ile bağlarının zayıf olduğu görülmektedir. Bu dönemde, çevre politikası ile ilgili temanın ilişkili olduğu temalar şunlardır: yasama, uygulama, koruma, gündem oluşturma, Kaliforniya, orman, sürdürülebilirlik, paydaş, bilim politikası, düzenleyici politika, kalite, işbirliği, ekosistem ve enerji. Bu dönemde, refah çalışmalarının ilişkili olduğu temalardan birisi de “politika transferi” olarak tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, yurttaş temasının öne çıktığı kamu politikası çalışmalarının ilişkili olduğu temalardan birisi, kamu politikası çalışmalarıdır. Bu dönemde ortaya çıkan “politika yapımı (policy-making)” teması, “İsviçre” ve “kanıt tabanlı politika (evidence-based policy)” temaları ile ilişkilidir. Bu dönemde ortaya çıkan temalardan birisi olan “politika öğrenimi (policy learning)” teması ise sadece “yakınsama” teması ilişkilidir. 1991-2000 döneminde “yoksulluk” teması ile ilişkilendirilen “reform” teması ise bu dönemde “değerler” teması ile ilişkili hale gelmiştir.

Dönemler itibarıyla stratejik diyagramlara bakıldıktan sonra, kamu politika çalışmalarının inceleme dönemi boyunca kavramsal ve yapısal gelişiminin görülebilmesi amacıyla gelişim haritası oluşturulmuştur. Gelişim haritası, her bir dönemde öne çıkan temalar ve tematik alanların birbirleriyle olan dönemler arası bağlantılarını göstermektedir. Kamu politikası çalışmalarına ilişkin 1990-2014 dönemi gelişim haritası Şekil 6 olarak verilmiştir.

Gelişim haritasında, düz çizgiler tematik bağı gösterirken kesikli çizgiler, birbirine bağlı temaların tema isimlerinden farklı olarak ortak anahtar kelimeleri paylaştığını göstermektedir. Çizgilerin kalınlığı ise, ilişkinin kuvvetini yani birbirini içerme derecesini göstermektedir. Tematik gelişim haritasına ilişkin bulgular, her bir döneme ait temaların, tematik ağ haritaları ile birlikte değerlendirilmiştir.

Zira temaların ilişkili olduğu temaların dönemlere göre değişimi, bir dönem nispeten daha küçük olan ve öne çıkan bir tema ile ilişkili olan bir başka temanın takip eden dönemlerde öne çıkıp çıkmadığı ya da tematik bağının değişip değişmediğinin görülebilmesi için bu iki haritanın birlikte incelenmesi gerekmektedir. Burada, başlıca değişimler ve olgular ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şekil 6: Kamu Politikası Alanının Tematik Gelişim Haritası (1991-2014)

Genel olarak, 1991-2014 döneminde dönemlere göre oluşan tema sayılarına bakıldığında, 1991-2000 döneminde 20 adet, 2001-2010 döneminde 16 adet ve 2011-2014 döneminde ise 26 adet temanın olduğu görülmektedir. Temaların dönemlere göre değişen sayılarına ve Şekil-6'da temaları temsil eden dairelerin büyüklüklerine bakıldığında ise, kendinden önceki ve sonrası dönemlere nazaran 2001-2010 döneminde tematik yoğunlaşmanın nispeten fazla olduğu; takip eden 2011-2014 döneminde ise bu yoğunlaşmanın azaldığı görülmektedir.

1991-2000 Dönemi: 1991-2000 döneminde öne çıkan “çocuk” teması, 2001-2010 ve 2011-2014 dönemlerinde de sürekli bir tema olarak varlık göstermiştir. Çocuk temasının en çok ilişkili olduğu tema bir sonraki dönemde yer alan “sağlık” temasıdır. 2001-2011 dönemindeki çocuk teması ise, 2011-2014 döneminde en çok yine çocuk teması ile ilişkilidir. Bunun yanı sıra, bu dönemdeki çocuk temasının “politika yapımı” ve “tercihler” temaları ile ortak anahtar kelimeleri paylaştığı görülmektedir. 2011-2014 dönemindeki “tercihler” teması ise, aynı dönemde “eğitim politikası” ve “kamuoyu” temalarıyla ilişkilidir. 2011-2014 dönemindeki çocuk teması, önceki dönemde yer alan “gıda” teması ile kuvvetli bir ilişkiye sahiptir. Buna göre, 2001-2010 döneminde itibaren “gıda” konusuna ilişkin politika çalışmalarının çocuklar üzerinde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. 2011-2014 dönemindeki çocuk temasının en çok “obezite” alanına yoğunlaştığı, bununla birlikte çocuk çalışmalarının genel olarak sağlık, bakım, beslenme, önlenebilir ölümler gibi konulara öncelik verdiği görülmektedir.

1991-2000 döneminde öne çıkan “yönetim/hükümet (government)” teması, 2001-2010 döneminden itibaren “yönetişim” temasına odaklanmış, bu durum 2011-2014 döneminde de devam etmiştir. Burada 2000’li yıllardan itibaren, kamu politikası çalışmalarında yönetimden yönetişime geçiş olarak nitelenebilecek bir olgudan söz etmek mümkündür. Zira 1991-2000 döneminde yönetişim nispeten az çalışılan ve yönetim ile ilişkili olan daha küçük bir temayı oluştururken 2001-2010 döneminde itibaren yönetişim başlı başına bir tema olarak öne çıkmıştır. Yönetim temasının en çok ilişkili olduğu tema da yönetişim teması olmuştur. Yönetim teması ayrıca, 2001-2010 döneminde “yatırım” teması ile ortak anahtar sözcükleri yoğunlukla paylaşmıştır. Bu dönemde yatırım teması ise “enformasyon” teması ile ilişkilidir.

1991-2000 döneminde öne çıkan bir diğer kamu politikası teması ise, “topluluk (community)” temasıdır. Bu dönemde kamu politikası çalışmalarında topluluklara ilişkin çalışmaların yoğunlaşmaya başladığı görülmektedir. Bu dönemde, topluluk teması, “katılım” ve yurttaşlar” üzerine odaklanmıştır. Bunun devamı olarak nitelenebilecek olgu ise, topluluk temasının 2001-2010 döneminde en çok ilişkili olduğu temanın “yurttaşlar” teması olmasıdır. Bu dönemde, kamu politikası çalışmalarında öne çıkan yurttaş teması, 2011-2014 döneminde de devam etmiştir. 2011-2014 döneminde yurttaşlara ilişkin çalışmaların ilişkili olduğu alanlara bakıldığında ise, kamu politikası çalışmaları ile ortak anahtar sözcükler paylaştığı ve “göçmenler”, “haklar” ve “yerelleşme” temalarıyla bağlantılı olduğu görülmektedir.

1991-2000 döneminde itibaren üzerinde durulması gereken bir diğer tema ise “piyasa” temasıdır. Piyasa teması bu dönemde en çok “firmalar” teması ile ilişkili iken 2001-2010 döneminde “firmalar” temasının ayrı bir tema olarak ortaya çıkmasıyla takip eden dönemde en çok ilişkili olduğu tema yine firmalar olmuştur.

Firma teması ise, önceki dönemde en çok “inovasyon” teması ile ilişkili iken takip eden dönemde “performans” teması ile en çok bağlantıya sahip olmuştur. Bu dönemde piyasa teması, aynı zamanda “geçiş” teması ile de ilişkilidir. Geçiş teması da, 2001-2014 döneminde ayrı bir tema olarak öne çıkmış ve piyasa teması ile en çok ilişkisi olan temalardan birisi olmaya devam etmiştir. Bu dönemde “geçiş” temasının ilişkili olduğu temalar ise en çok “uzun vade” teması yanında “sistemler” temasıdır. Geçiş temasının 2011-2014 döneminde tematik bağına bakıldığında ise, en çok bağının “devlet politikası” temasıyla olduğu görülmektedir. Bu tematik bağlantıya göre, ülkelerin geçiş süreçlerinde uzun vadeye ve devlet politikasına ilişkin, kökenini piyasa kavramlarından alan bir yaklaşımın geliştiğini söylemek mümkündür.

1991-2000 döneminin “yerel yönetimler” temasının, takip eden dönemde “politika çalışmaları” ile “siyasal çalışmalar” temaları ile yoğun ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Bunlardan “politika çalışmaları” teması, 2011-2014 döneminde en büyük tema haline gelmiştir.

1991-2000 döneminde incelenmesi gereken temalardan birisi de “reform” temasıdır. Bu dönemde reform teması, “yoksulluk” teması ile ilişkilidir. Reform temasının, 2001-2010 döneminde tek ve yoğun bağlantılı olduğu tema ise “refah” temasıdır. 2001-2010 döneminin beşinci büyük teması olan refah, bu dönemde, başlıca reform, istihdam, yoksulluk, işgücü, işgücü piyasası, ekonomi, cinsiyet, gelir, çalışma vb. çok sayıda tema ile bağlantılıdır. Buna göre, yoksulluk konusunun reform yerine 2011-2010 döneminden itibaren refah politikaları bağlamında incelenmeye başladığı söylenebilir. 2011-2014 dönemindeki reform temasına bakıldığında ise, reform çalışmalarının “değerler” teması ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu yönüyle, reform çalışmalarında yoksulluk yerine değerlere ilişkin politika çalışmalarının öne çıktığını söylemek mümkündür.

Yine 1991-2000 döneminin temalarından olan “karar verme” temasının bireysel davranış temelinde çalışılmaya devam ederek 2001-2010 dönemine aktarıldığı görülmektedir. Bu dönemdeki davranış temasının 2011-2014 döneminde bağlantılı olduğu tema ise “tüketim” teması olmuştur. Dolayısıyla, davranış çalışmalarının tüketim araştırmaları temelinde devam ettiğini söylemek mümkündür.

1991-2000 döneminde kamu politika çalışmalarında ortaya çıkan “kimlik”, “mülkiyet” ve “yaygın hastalıklar” temaları ise, takip eden dönemden itibaren kaybolmuştur.

2001-2010 Dönemi: 2001-2010 döneminin en büyük teması, “firmalar” temasıdır. Önceki dönemde, “inovasyon” teması ile ilişkili olan firmalar temasının 2011-2014 döneminde ortaya çıkan “performans” teması ile ilişkili olmaya devam ettiği görülmektedir. Zira 2001-2010 döneminde firmalar temasının ilişkili olduğu fakat öne çıkmayan temalardan birisi de performans temasıdır. 2000’li yıllardan itibaren firmalara ilişkin politika çalışmalarının arttığı ve bu kapsamda performansa odaklanıldığını söylemek mümkündür. 2011-2014 döneminde performans temasının özellikle kamu hizmetlerine ilişkin olarak çalışıldığı görülmektedir.

2001-2010 döneminin “sağlık” teması ise, önceki dönemden en çok çocuk çalışmaları ile ilişkili iken 2011-2014 döneminde itibaren “hizmetler” teması ile ilişkili olmaya başlamıştır. Buna göre, sağlık alanındaki politika çalışmalarının kamu sağlık hizmetlerine odaklandığını söylemek mümkündür. Zira 2011-2014 döneminde “hizmetler” temasının ilişkili olduğu tema “kamu işletmeciliği” temasıdır.

2001-2010 döneminin üçüncü büyük teması ise “politika çalışmaları” temasıdır. Böyle ayrı bir temanın ortaya çıkması, hem doğrudan politika çalışmalarının yoğunluğunun hem de diğer temalarla ilişkilerinin arttığını göstermektedir. Önceki dönemde “yerel yönetimler” teması ile kuvvetli ilişkiye sahip olan kamu politikaları temasının 2011-2014 döneminden itibaren yine “politika çalışmaları” adlı tema ile kuvvetli ilişkisi vardır. Tema isminin dönemler arasında değişikliğe uğramadan aynı kalması temanın devamlılığını ve son 15 yılın ana teması haline gelecek biçimde geliştiğini göstermektedir. Politika çalışmaları temasının 2001-2010 ve 2011-2014 dönemindeki ilişkili olduğu temalar, karşılaştırmalı olarak Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Politika Çalışmaları Temasının İlişkili Olduğu Alt Temaların Değişimi

Tema	İlişkili Olduğu Alt Temalar (2001-2010)	İlişkili Olduğu Alt Temalar (2011-2014)
Politika Çalışmaları	*Politika uygulama *Politika kabulü *Politika yayılımı *Politika dinamikleri *Politika gündemi *Dava Koalisyonu Çerçevesi (Advocacy-coalition framework) *Çatışma *Kamuoyu *Alt sistemler *Devlet politikası *Bilim politikası *Çıkar grupları *Bilgi *Avustralya - - - - - - --	*Politika uygulama - *Politika yayılımı - - *Dava koalisyonu çerçevesi (Advocacy-coalition framework) *Çatışma *Kamuoyu *Alt sistemler - - - - - *İnançlar *Koalisyonlar *İklim değişimi *Sosyal politika *Ağlar *Yönetim/hükümet *İnovasyon *Kesikli denge modeli (punctuated equilibrium)

Tablo 4’e göre, 2001-2010 döneminden 2011-2014 dönemine geçerken politika çalışmalarında politikanın kabulü, dinamikleri, politika gündemi, devlet politikası, bilim politikası, çıkar grupları, bilgi ve Avustralya temalarının kaybolduğu bunun yerine diğer temalar korunmakla birlikte “inançlar”, “koalisyonlar”, “iklim değişimi”, “ağlar”, “yönetim/hükümet”, “inovasyon” ve “punctuated equilibrium” temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Burada özellikle vurgulanması gereken bulgulardan birisi, yönetim/hükümet temasının 2001-2010 döneminden itibaren “yönetişim” ve “politika çalışmaları” temasına nispeten ikincil konuma geldiğidir.

2001-2010 döneminde ortaya çıkan “yönetişim” teması, 2011-2014 döneminde de devam etmiştir. Bu olgu, yönetim temasının da kamu politikası alanında ana temalardan birisi haline geldiğini göstermektedir. Yönetişimin 2011-2014 döneminde ortak anahtar sözcüklere sahip olduğu tema ise “hizmetler” temasıdır. Buna göre, kamu işletmeciliği temelinde incelenen hizmetlerde yönetim temasının artarak yer

aldığını söylemek mümkündür.

2001-2010 döneminin “refah” teması ise, 1991-2000 döneminden “reform” teması ile ilişkili iken 2011-2014 döneminde daha az yayın yapılmakla birlikte “refah” temasıyla devam etmiş, bu dönemde yine “reform”, “ekonomi”, “cinsiyet” temaları ile ilişkili olarak gelişmiştir. Mesela, 2011-2014 döneminde, refah politikalarına yönelik çalışmalarda “politika transferi” teması yer almaktadır.

Yine 2001-2010 döneminde ortaya çıkan temalardan birisi de “çevre politikası” temasıdır. Bu tema 2011-2014 döneminde de “çevre politikası” adlı tema olarak devam etmiştir. Bu yönüyle önde gelen politika çalışma alanlarından birisini oluşturmaktadır. Ayrıca, çevre politikası temasının 2011-2014 döneminde “kitleleşme” teması ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Bu dönemdeki “küreselleşme”, “siyasal çalışmalar”, “geçiş (transition)” temalarının hepsinin ilişki içerisinde olduğu tema ise, 2011-2014 döneminde “devlet politikası” teması olurken bu dönemde, takip eden dönem temaları ile ilişkisi ortadan kalkan herhangi bir tema ortaya çıkmamıştır.

2011-2014 Dönemi: 2011-2014 dönemine ait öne çıkan temalardan başlıcası olan “politika çalışmaları” temasının ilişkili olduğu temalar Tablo-4’te gösterilmiştir. Bu dönemde ilk defa ortaya çıkan ve önceki dönem temaları ile ilişkili olmayan temalar ise şunlardır: “yenilenebilir enerji”, “kapasite”, “politika öğrenimi”, “akıl sağlığı”, “kriz” ve hukuk”. Bunlardan “akıl sağlığı” teması 1991-2000 döneminde olmakla birlikte sağlık teması içerisinde gerilemiş daha sonra 2011-2014 döneminde tekrar bir tema olarak öne çıkmıştır.

Bu temaları kamu politikası çalışmalarında öne çıkması beklenen çalışma alanları olarak kabul etmek mümkündür. Bu kapsamda, 2011-2014 dönemi temalarının doğrudan ilişkili oldukları (düz çizgi) ve ortak anahtar sözcük paylaştıkları (kesikli çizgi) alt temalar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: 2011-2014 Dönemi Temalarının İlişkili Olduğu Alt Temalar¹¹

Tema	İlişkili Olduğu Alt Temalar
Politika Çalışmaları	Politika uygulama, politika yayılımı, dava koalisyonu çerçevesi (advocacy-coalition framework), çatışma, kamuoyu, alt sistemler, inançlar, koalisyonlar, iklim değişimi, sosyal politika, ağlar, yönetim/hükümet, inovasyon, kesikli denge modeli (punctuated equilibrium)
Yönetişim	Neoliberalizm, depolitizasyon, işletmecilik, tartışma, ajanslar, topluluk, demokrasi, kurumlar, örgütler, ortaklık, toplum, stratejiler, sistemler, katılım
Çocuk	Kamu sağlığı, obezite, fiziksel aktivite, yaygın hastalıklar, ergenlik, gıda, müdahaleler, okul, önlenebilir ölümler, yoksulluk, bakım, sağlık, ölümcüllük, beslenme
Çevre politikası	Uygulama, yasama, muhafaza, gündem oluşturma, Kaliforniya, orman, sürdürülebilirlik, paydaş, bilim politikası, düzenleyici politika, kalite, işbirliği, ekosistem, enerji
Refah	Yetki göçerimi, Avrupa, Almanya, fikirler, ülkeler, söylem, aile, eşitsizlik, yeni işgücü, işsizlik, istihdam, politika transferi, iş, tutumlar
Devlet politikası	Karşılaştırmalı politika çalışmaları, ahlak, mali politika, federalizm, siyasal çalışmalar, bürokrasi, çerçeve, etki, yerel yönetim, güç, rejimler, düzenleme, geçiş, küreselleşme
Ekonomi	Politika değişimi, işgücü piyasası, girişimcilik, gelişim, Birleşik Krallık, yatırım, piyasa, belirsizlik, yol/izlek/patika bağımlılığı (path-dependency), ticaret politikası, bölgesel, tarım, büyüme, sanayi politikası
Performans	İş yönetimi, işletme, program, kamu hizmetleri, gönüllülük, araştırma, özel.
Risk	Bilgi, küresel, kültür, model, algılar, dünya, enformasyon
Yurttaşlar	Haklar, kamu politikası çalışmaları, göçmenler, karar verme, kamusal katılım, yerel
Tüketim	Sigara kullanımı, davranış, tüketici, vergiler
Yenilenebilir enerji	Biyo yakıtlar, araçlar, elektrik
Şehirler	İngiltere, coğrafya, kentleşme politikası
Cinsiyet	Cinsiyet politikası, kadınlar
Tercihler	Kamuoyu, eğitim politikası
Politika Yapımı	İsveç, kanıt tabanlı politika
Tıbbi	Perspektif, kendi kendine
Kapasite	Bakanlık danışmanları
Akıl sağlığı	Direnç
Politika öğrenimi	Yakınsama.
Kriz	Avrupa Birliği
Kalitatif	Sonuçlar
Kitlesel medya	İçerik analizi
Hukuk	Etik
Hizmetler	Kamu işletmeciliği
Reform	Değerler

Tablo 5'te gösterilen temalar ve bu temaların ilişkili oldukları alt temalar, günümüzde kamu politikası çalışmalarında öne çıkan çalışma alanlarını, öne çıkan politika konularını ve politika süreci yaklaşımlarını göstermektedir.

¹¹ Bu tablo, bu çalışma kapsamında 2011-2014 dönemine ait olmak üzere yapılan analiz sonucunda SciMAT programından elde edilen tematik ağ haritalarına göre hazırlanmıştır. Türkçe çevirisi tarafımızca yapılmıştır.

4. SONUÇ

Bibliyometrik analiz, herhangi bir alanda yapılan ve yayına dönüşen bilimsel çalışmaların incelenmesine imkân vermektedir. Bu yönüyle, bibliyometrik analizi kamu politikası alanındaki bilimsel yayınlar için de kullanmak mümkündür. Bibliyometrik analiz, belirli bir dönemde yapılan bilimsel yayınlar üzerinden belirli bir alandaki değişimi ve eğilimleri göstermesi açısından araştırmacılar için kullanışlı bir araç olarak görülmektedir. Gerek dönemler arasında karşılaştırmaya imkân vermesi, gerekse bilimsel çalışmalardaki işbirliklerini, ortak çalışma alanlarını ve öne çıkan konuları göstermesi bakımından çalışma alanının geleceğine ilişkin kestirimlerde bulunmak da mümkündür.

Kamu politikası alanına akademik dünyanın ilgisinin giderek artmış olması ve aynı zamanda politika sürecine kamu kesimi dışındaki aktörlerin de katılımının teşvik edilmesi, kamu politikaları ve kamu politikası disiplini alanında bilimsel çalışmaların izlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu gereklilik, alanyazında bilimsel araştırma sonuçlarının ve bilimsel yöntemlerin kamu politikası sürecinde kullanımı konusunda gelişen tartışmalarda kendisini göstermektedir.

Kamu politikası sürecinin, çeşitli toplumsal ve/veya küresel sorunları kapsaması ve bu nedenle çok disiplinli bir niteliğe sahip olması, politika çalışmalarında çok disiplinli çalışmaları gerektirmektedir. Bunun uygulanabilmesi ise, farklı disiplinlerden gelen akademisyen ve/veya politika yapımcıların birlikte çalıştıkları araştırma süreçlerinin oluşturulmasıyla mümkün olabilecektir. Toplumsal sorunların çok yönlü olması ve tek bir disiplin ile sınırlanamaması, kamu politikası gibi disiplinler arası bir disiplini öne çıkarmaktadır.

Kamu politikalarına yönelik çalışmaların içeriğe özgü yapısı ve bu çalışmaların disiplinin şekillenmesine olan etkisi dikkate alındığında, kamu politikası disiplininin tarihsel/olgusal olarak incelenmesi, disiplinin gelişiminin izlenebilmesi açısından uygun bir yöntem olarak görülmektedir. Bu yöntem, kamu politikası disiplininin kavramsal yapısının gelişimi hakkında bilgi sağlayacaktır. Böyle bir yöntemde bilimsel haritalama analizi uygun bir araçtır.

“Kamu politikası disiplininin kavramsal gelişimini bibliyometri kullanarak anlamak mümkün mü?” sorusuyla başlayan bu çalışmada, bilimsel haritalama analizi yapılarak disiplinin 1980-2014 dönemindeki kavramsal yapısı ve gelişimi yakalanmaya çalışılmıştır. Çalışma, WoS veritabanında yer alan kamu politikası alanına yönelik taranan bilimsel yayınlar kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada, 1980-1990 dönemine ait bilimsel yayın sayısına ulaşılmakla birlikte, analize katılmayan bilimsel yayınlar olmuştur. Bu yayınlar, toplam verinin % 5,5’ini oluşturmaları nedeniyle ihmal edilebilir görülmüştür. Bunun yanı sıra, veri indirilmesi yapılmaması neticesinde analize katılan yayın sayısı da azalmıştır. Analizde, bilimsel yayınların anahtar sözcükleri üzerinden kamu politikası alanında öne çıkan kavramlar ve çalışma alanları tespit edilmeye çalışılmıştır. SciMAT programıyla bilimsel haritalama analizi yapılarak inceleme dönemi içerisinde bu anahtar sözcüklere göre öne çıkan temalar belirlenmiştir.

Genel olarak, 1991-2014 dönemine bakıldığında, bu çalışmada esas alınan dönemler itibarıyla tematik değişim ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tematik

değişim, genel olarak birbirleriyle ilişkili çalışma alanlarını bazılarının öne çıkması bazılarının ise gerilemesi suretiyle gerçekleşmektedir. Bunun yanı sıra, on yıllık dönemler halinde ele alınan tematik gelişim sürecinde 2011-2014 döneminin yarı süreye karşılık gelmesi nedeniyle, 2011-2020 döneminin temalarının nitelik ve nicelik olarak değişme olasılığının olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle, 2001-2010 döneminde kamu politikası alanında tematik yoğunlaşma nispeten fazla olurken, takip eden 2011-2014 döneminde ise bu yoğunlaşma azalmış yani tema sayısı artmıştır.

Bu araştırma göstermiştir ki, bibliyometrik analiz çalışmalarında ilgili bilimsel disiplinden *uzman görüşü* önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle, (1) bibliyografik veritabanlarından arama yapmada kullanılan anahtar sözcüklerin belirlenmesi, (2) alanyazında bilimsel yayınların yayımlandığı dergi vb. kaynakların diğerlerinden ayırt edilerek belirlenmesi, (3) bibliyografik veritabanlarından elde edilen ve analizde kullanılacak bilimsel yayınlardan konuyla ilgisi olmayan yayınların ayıklanması, (4) analiz aşamasında ortaya çıkan temaların, bu temaların birbirleriyle ilişkilerinin ve bilimsel haritaların yorumlanmasında uzman görüşü gerekmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda bahsedilen hususlar ışığında; kamu politikası disiplininin 1980'den itibaren dönüşümünün anlaşılmasında, disiplinin kavramsal/kuramsal ve pratik uygulamalarının zamansal ve coğrafi olarak görülebmesinde ve yine disiplinin geleceğine ilişkin kestirimlerde bulunulmasında, bibliyometrik analizden (bilimsel haritalama analizi) ve bu amaçla geliştirilmiş yazılımlardan istifade edilebileceği; ancak bu çalışmalarda uzman görüşünün önemli yer tuttuğu görülmüştür. Bunun için, bibliyometrik analizde disiplinlerarası bir yöntemin benimsenmesi; hem analizde ortaya çıkan temaların ve bulguların yorumlanması hem de bu çalışmaların desteklenmesinde ilgili disiplinde çalışan akademisyen görüşlerinin alınması gerekmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara dayanarak, kamu politikası disiplininin gelişimine ilişkin önerilerimiz, *yöntem* ve *içerik* olmak üzere iki grupta toplanabilir. Yönteme ilişkin olarak; kamu politikası çalışmalarında nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı, disiplinler arası ve çok disiplinli araştırmanın uygulanabildiği bir yöntem izlenebilecektir. İçeriğe ilişkin olarak ise, kamu politikası disiplininin gelişimine ilişkin sonraki araştırmaların, bölgeler arası farklılıklara ve bunlar arasında karşılaştırmaya yönelik yapılabileceğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Bar-Ilan, Judith (2010), "Citations to the "Introduction to Informetrics" Indexed by WoS, Scopus and Google Scholar", *Scientometrics*, 82(3): 495-506.
- Börner, Katy-Chen, Chaomei-Boyack ve Kevin, W. (2003), "Visualizing Knowledge Domains", *Annual Review of Information Science and Technology*, 37: 179-255.
- Callon, Michel, Courtial, Jean P., Turner, William A. ve Bauin, Serge (1983), "From Translations to Problematic Networks: An Introduction to Co-word Analysis", *Social Science Information*, 22(2): 191-235.
- Cobo, Manuel J., López Herrera, Antonio G., Herrera Viedma, Enrique ve Herrera, Francisco (2011a), "Science Mapping Software Tools: Review, Analysis, and Cooperative Study Among Tools", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7): 1382-1402.
- Cobo, Manuel J., López Herrera, Antonio G., Herrera Viedma, Enrique ve Herrera, Francisco (2011b), "An Approach for Detection, Quantifying, and Visualizing the Evolution of a Research Field: A Practical Application to the Fuzzy Sets Theory Field", *Journal of Informetrics*, 5(1): 146-166.
- Cobo, Manuel J., López Herrera, Antonio G., Herrera Viedma, Enrique ve Herrera, Francisco (2012), "SciMAT: A New Science Mapping Analysis Software Tool", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(8): 1609-1630.
- Cook, Diane J. ve Holder, Lawrence B. (Eds) (2006), *Mining Graph Data*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- deLeon, Peter, Vogenbeck, Danielle M. (2007), The Policy Sciences at the Crossroads içinde Handbook of Public Policy Analysis Theory, Politics and Methods, Frank Fischer, Gerald J. Miller, Mara S. Sidney (Eds.), CRC Press, USA, s. 3-14.
- Falagas, Matthew E., Pitsouni, Eleni I., Malietzis, George A. ve Pappas, Georgios (2008), "Comparison of Pubmed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar: Strengths and Weaknesses", *FASEB Journal*, 22(2): 338-342.
- Garfield, Eugene (1994), "Scientography: Mapping the Tracks of Science", *Current Contents*, 7: 5-10.
- Goodman, D., Deis, L. (2005), "Web of Science (2004 version) and Scopus", *The Charleston Advisor*, 6(3): 5-21.
- Harzing, Anne-Wil, van der Wal, Ron (2007), "Google Scholar: the democratization of citation analysis?", University of Melbourne, Australia, <http://www.harzing.com/download/gsdemo.pdf>, Erişim Tarihi: 18.04.2016.
- Jacso, P. (2005), "As we may search--comparison of major features of the Web of Science, Scopus, and Google Scholar citation-based and citation-enhanced databases", *Current Science*, 89(9): 1537-1547.
- John, Peter (2013), "New Directions in Public Policy: Theories of Policy Change and Variation Reconsidered", http://www.icpublicpolicy.org/IMG/pdf/panel_84_1_peter_john.pdf, Erişim Tarihi: 14.04.2016.

Karasözen, Bülent, Bayram, Özlem, Zan, Burcu Umut (2011), “WoS ve Scopus Veri Tabanlarının Karşılaştırması”, *Türk Kütüphaneciliği*, 25(2): 238-260.

Martinez, M. Angeles, Cobo, Manuel J., Herrera, Manuel ve Herrera Viedma, Enrique (2015), “Analyzing the Scientific Evolution of Social Work Using Science Mapping”, *Research on Social Work Practice*, 25(2): 257-277.

Norris, M., Oppenheim, C. (2007), “Comparing alternatives to the Web of Science for coverage of the ‘social sciences’ literature”, *Journal of Informetrics*, 1(1): 161-169.

Noruzi, A. (2005), “Google Scholar: The New Generation of Citation Indexes”, *LIBRI*, 55(4):170-180.

Noyons, Everard C. M., Moed, Henk F. ve Van Rann, Ton (1999), “Integrating Research Performance Analysis and Science Mapping”, *Scientometrics*, 46(3): 591-604.

OECD (2015), “Scientific Advice for Policy Making: The Role and Responsibility of Expert Bodies and Individual Scientists”, *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, No. 21, OECD Publishing, Paris.

Osareh, Farideh (1996), “Bibliometrics, Citation Analysis and Co-citation Analysis: A Review of Literature I”, *Libri*, 46(3): 149-158.

Small, H. (1999), “Visualizing Science by Citation Mapping”, *Journal of the American Society for Information Science*, 50(9): 799-813.

Torgerson, Douglas (2007), “Promoting the Policy Orientation: Lasswell in Context içinde Handbook of Public Policy Analysis Theory, Politics and Methods”, Frank Fischer, Gerald J. Miller, Mara S. Sidney (Eds.), CRC Press, USA, s. 15-28.

University of Leeds (2014), “Bibliometrics: An Overview”, file:///C:/Users/acer/Downloads/Bibliometrics_-_An_overview_-_Workbook_July_2014_PDF%20(1).pdf, Erişim Tarihi: 14.04.2016.

van Raan, A. F. J. (2005), “Measuring science” in H. F. Moed, W. Glanzel, U. Schmoch (Eds.), *Handbook of quantitative science and technology research*, Springer, Netherlands, 19-50.

White, Howard D., McCain, Katherine W. (1998), “Visualizing A Discipline: An Author Co-citation Analysis of Information Science”, *Journal of the American Society for Information Science*, 49(4): 327-355.

<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/Boolean.pdf>, Erişim Tarihi: 14.04.2016.

[www.library.alliant.edu Alliant Library, What is a Boolean Operator?](http://www.library.alliant.edu/alliant/Library/What_is_a_Boolean_Operator?), <https://library.alliant.edu/screens/boolean.pdf>, Erişim Tarihi: 14.04.2016.

Akif Tabak, Gazi Üniversitesinde yönetim organizasyon alanında 1997 yılında yüksek lisansını tamamlamış ve 2004 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde aynı alanda doktora derecesini almıştır. 1998-2013 yılları arasında yönetim, örgütsel davranış ve liderlik konularında Kara Harp Okulu'nda dersler vermiştir. 2013 yılından itibaren İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde Doç. Dr. olarak çalışmaktadır. Bugüne kadar yazdığı çok sayıda makale, kitap ve kitap bölümü bulunmaktadır.

Akif Tabak graduated from Gazi University MBA Program in 1997 and obtained his PhD degree from the same branch at Karadeniz Technical University in 2004. He gave lectures on management, organizational behavior and leadership in Turkish Military Academy between 1998 and 2013. He has been an Assoc. Prof. at Department of Public Administration at İzmir Kâtip Çelebi University since 2013. He has many articles, books and book chapters published.

Ahmet Barbak, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'nde yardımcı doçenttir. 2008 yılında Gazi Üniversitesi İşletme yüksek lisans programından mezun olmuştur. Doktora derecesini 2015 yılında Ankara Üniversitesi Kamu Yönetimi alanından almıştır. Araştırma ilgi alanları kamu politikası, kamu yönetimi reformu, güvenlik yönetişi ve sürdürülebilir kalkınmadır.

Ahmet Barbak is Assistant Professor at İzmir Kâtip Çelebi University. He has graduated from Gazi University MBA programme in 2008. He has received his PhD degree from Public Administration, Ankara University in 2015. His research interests are public policy, public sector reform, security governance and sustainable development.

Talih Öztürk, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde Yüksek Lisans öğrencisidir ve 2012 yılında Ankara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans programından mezun olmuştur. Araştırma ilgi alanları kamu politikası, veri madenciliği, sosyal ağ analizi ve veri görselleştirme.

Talih Öztürk is post graduate student at İzmir Katip Çelebi University and has graduated from Ankara University, Political Science and Public Administration programme in 2012. His research interests are public policy, data mining, social network analysis and applications of data visualizations.